

Франкофонія як явище міжкультурної комунікації

З відкриттям кордонів ЄС та розширенням міжкультурних зв'язків з європейськими країнами у українців виникає нагальна потреба у вивченні іноземних мов. Та проблема іншомовної комунікативної компетенції вимагає знання не тільки мовних норм, але й толерантного відношення і культурної адаптації до життя інших народів.

Мова, як відомо, – це символічна структура, яка об'єднує та зберігає усі досягнення певного суспільства. Це своєрідна кодована інформація, яка відображає особливі світовідчуття індивідумів. Одночасно з цим мова є продуктом культури, її невід'ємною частиною та умовою існування цієї культури. "Мова є наче зовнішній прояв духу народів: мова народу є його дух, і дух народу є його мова, і важко уявити собі щось більш тотожне" [2: 68]. Мова виражає індивідуальне світовідчуття народу і цим самим визначає духовні взаємини людини зі світом: "Серед усіх проявів, через які пізнається дух і характер народу, тільки мова здатна виразити найсамобутніші й найтонші риси народного духу і характеру та проникнути в їхні сокровенні таємниці" [2: 69]. Мова та культура є основними кодами за допомогою яких здійснюється спілкування між людьми. Мовні та культурні коди розрізняються у різних народів. У ХХІ ст. успішна комунікація людей з різних країн залежить від засвоєння цих "чужих кодів" та в зацікавленості адаптації до них. Сучасна цивілізована людина розуміє, що оволодіти іноземною мовою як засобом

міжнародного спілкування неможливо без знання соціокультурних особливостей країни, мову якої вона хоче опанувати.

Французька мова – друга у світі за популярністю вивчення як іноземної мови. Кількість людей, справді здатних спілкуватися французькою мовою – близько 200 мільйонів (відповідно до даних, наведених на сайті Французької академії, що здійснює регулювання французької мови) [5]. В наш час оволодіти французькою мовою як засобом міжнародного спілкування можна за допомогою методичних центрів Alliance Française, AUF (Agence Universitaire de francophonie), видання *Le Français dans le monde* і т.п. Поширення сфери впливу французької мови – одне з головних завдань товариства Alliance Française, яке має понад тисячу представництв у всіх кутках світу.

А от зовнішня культурно-лінгвістична діяльність переважно зосереджена в межах Francophonie (Франкофонії) – напрямку, що затвердився в 60–70-х роках ХХ століття, а сьогодні є рушійною силою в зовнішньополітичній діяльності 57 країн світу, що є членами Міжнародної організації Франкофонії. Поняття Francophonie було введено О. Лакло ще у 1880р. Якщо на момент виникнення термін "франкофонія" означав лише сукупність територій, де розповсюджена французька мова, та людей, які нею розмовляють, то сьогодні "франкофонія" трактується значно ширше. З 1968 року термін увійшов до словників і, на той час, мав два значення: перше – вміння говорити французькою; друге – спільнота народів, які розмовляють французькою. Незабаром франкофонія стала ототожнюватись з усвідомленням приналежності до багаточисельної групи людей, які поділяють спільні цінності, інтерес до французької мови та культури, співіснуючи у так званій франкофонній спільноті. Так, поступово франкофонія стала засобом взаємодії між різними культурами та державами і сьогодні вже включає в себе кооперацію та співробітництво франкомовних країн у

різних сферах суспільної діяльності (культура, економіка, техніка тощо) [3: 195].

Основними інституціями Міжнародної організації Франкофонії є:

1. *Інстанції Франкофонії*

- La Conférence des chefs d'Etat et de gouvernement des pays ayant le français en partage (le "Sommet") – Конференція голів держав та урядів франкомовних країн (Саміт);

- La Conférence ministérielle de la Francophonie – Конференція міністрів Франкофонії;

- Le Conseil permanent de la Francophonie – постійна Рада Франкофонії.

2. *Le Secrétaire général de la Francophonie* – Генеральний секретар Франкофонії.

3. L'Organisation internationale de la Francophonie (OIF) – Міжнародна організація Франкофонії.

4. L'Assemblée parlementaire de la Francophonie – Парламентська Асамблея Франкофонії (консультативний орган).

5. Безпосередньо діючі організації, які визнані Самітом та працюють з метою досягти цілей, які стоять перед Франкофонією

- l'Agence universitaire de la Francophonie (AUF) – міжуніверситетське агентство франкофонії;

- TV5 Monde – міжнародний франкомовний канал;

- l'Université Senghor d'Alexandrie – Міжнародний університет французької мови для розвитку Африки (Університет Сенгора);

- Association internationale des maires francophones (AIMF) – Міжнародна асоціація мерів.

6. Постійні конференції міністерств

- la Conférence des ministres de l'Education des pays ayant le français en partage (Confemen) – Конференція міністрів освіти франкомовних країн;
- Conférence des ministres de la Jeunesse et des Sports des pays ayant le français en partage (Confejes) – Конференція міністрів у справах молоді та спорту франкомовних країн.

В Уставі Франкофонії (Charte de la Francophonie) говориться, що основним завданням організації не є гегемонія французької мови, а саме розвиток діалогу культур для кращого взаєморозуміння між народами: "...необхідно приймати до уваги історичні, політичні, економічні, технологічні та культурні зміни, які є знаковими для присутності Франкофонії у світі і її внесок у культурне та лінгвістичне різноманіття. Розвиток французької мови, безумовно, є невід'ємною частиною багатостороннього процесу формування світового співтовариства, яке базується на принципах солідарності... Приймаючи до уваги зв'язки які існують між членами франкомовного співтовариства, та бажаючи використовувати їх для встановлення миру, співробітництва, солідарності та стабільного розвитку, Франкофонія встановлює собі за мету сприяти: встановленню та розвитку демократії; попередженню та врегулюванню конфліктів, підтримці правової держави та прав людини, інтенсифікації діалогу культур, зближенню народів завдяки їх кращому порозумінню, посиленню взаємної солідарності завдяки співробітництву з метою створення якнайкращих умов для економічного зростання; розвитку систем освіти та навчання" [4].

До речі, біля витоків проекту Франкофонії стояла не Франція. Це були постколоніальні країни Африки та Індокитаю, які нарешті звільнилися. Колишні французькі колонії проголосили свою незалежність, вони почали вступати до світових організацій. Згодом перед керівниками країн, які розмовляли французькою, постала потреба формувати одну "сім'ю". Туніс, Нігер, Сенегал і Камбоджа об'єдналися для взаємодопомоги й

всєбічного розвитку співпраці між частково і повністю франкомовними країнами. Таким чином, голови держав стали батьками-очільниками Франкофонії. Пізніше до Франкофонії долучилась Франція і Канада.

У кожної з цих країн була можливість обрати собі мову для спілкування, розвивати її та вдосконалювати. Лишаючи й розвиваючи свої місцеві мови, усі ці держави все таки зберігають французьку як інструмент входження до сучасного світу. Доволі часто офіційною мовою спілкування в них є французька поряд із однією чи більшою кількістю місцевих. Французька мова стала дієвим інструментом міжкультурної комунікації в цих країнах, вона допомагає розширювати культурні контакти в умовах культурної глобалізації і культурні контакти набувають нові форми, що знаходять своє вираження у взаємовпливові, синтезі, доповнюваності і діалозі [1: 128].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Аксьонова В.І. Міжкультурна комунікація як атрибут соціокультурної життєдіяльності суспільства / В.І. Аксьонова. // Гуманітарний вісник ЗДІА, 2011. – №45. – 128 с.

2. Гумбольдт В. фон. О различии строения человеческих языков и его влиянии на духовное развитие человечества // В. фон Гумбольдт. Избранные труды по языкознанию. – М.: Прогресс, 1984. – С. 37-297.

3. Мітькіна О. Франкофонія в інституційній системі Франції / О. Мітькіна // Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки [Міжвідомчий збірник наукових праць]. – К.: НАНУ, ІУ. – Вип. 24. – 2015. – 195 с.

4. Charte de la Francophonie. – La Conférence ministérielle de la Francophonie – Antananarivo, 2005. – 10 p.

5. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https://uk.wikipedia.org/wiki/Французька мова](https://uk.wikipedia.org/wiki/Французька_мова)